

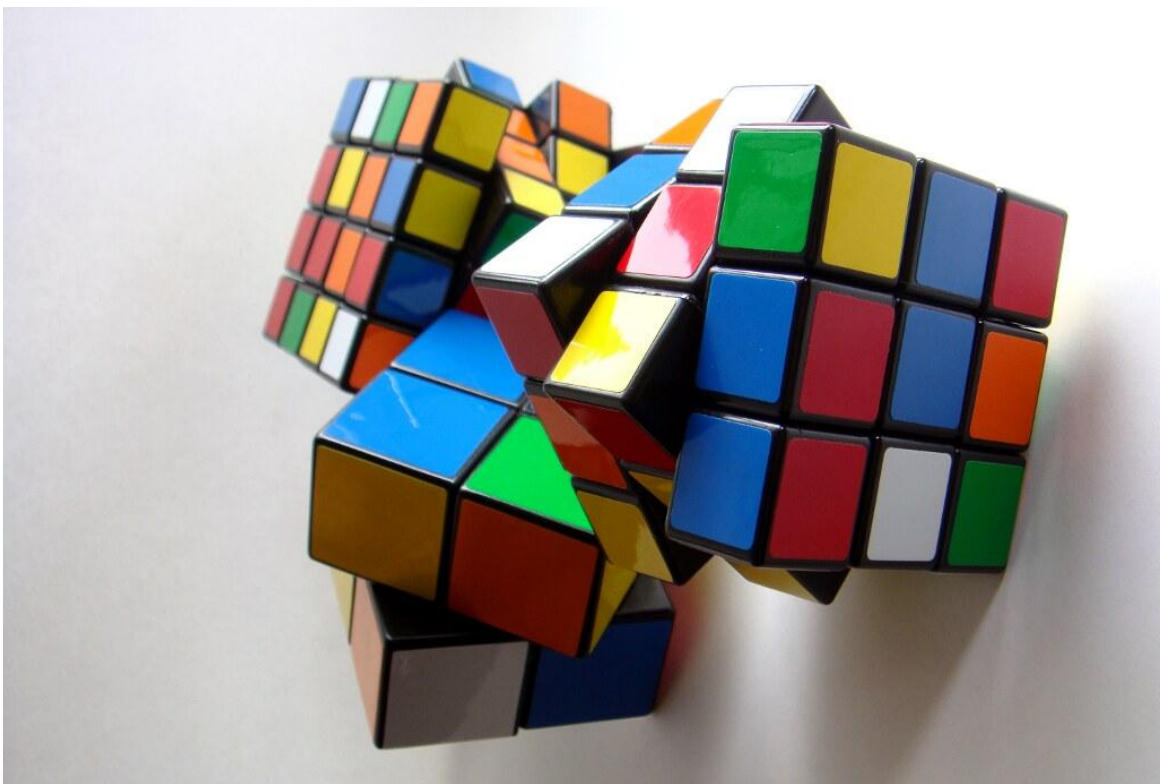

OPEN STATE FOUNDATION

open data, transparante samenleving

Transparante Algoritmen bij Justid

Analyse van gepubliceerde algoritmen in het algoritmeregister van de
Justitiële Informatiedienst

"Rubik's cubes" by [le-topographe](#) is licensed under [CC BY 2.0](#)

Colofon

Titel: Transparante Algoritmen bij Justid - Analyse van gepubliceerde algoritmen in het algoritmeregister van de Justitiële Informatiedienst

Auteur: Open State Foundation - Tim Vos-Goedhart, 2023

Licentie: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Met bijdrage van: Rosa Juffer, Veerle Fanoy en Jan van der Burgt

Colofon	1
Samenvatting	3
1. De opdracht	4
2. De analyse	4
3. De informatiebehoefte van de experts	5
UX-design - gebruiksvriendelijkheid	5
Aanbevelingen	6
Kwaliteit van de informatie	6
Aanbevelingen	7
Vergelijking met de landelijke standaard	7
Aanbevelingen	7
4. De informatiebehoefte van burgers	8
Verslag van het burgerpanel	8
Landingspagina algoritmeregister	9
Informeren einde detentie of verlof	10
Inschrijven Strafrechtketendatabank	10
Aanbevelingen	11
bijlage 1 - Vergelijking landelijke publicatiestandaard	12
bijlage 2 - Tekst/informatie analyse burgers	14
bijlage 3 - Schema informatiebehoefte experts	18
bijlage 4 - Deelnemers panel - diversiteit	19
bijlage 5 - Voorbeelden informatie/doelstelling ordening	20
bijlage 6 - Alle aanbevelingen op een rij	22

Samenvatting

Het algoritmeregister van Justid bevat op dit moment twee algoritmen, dit zal naar verwachting in de loop van 2023 ev uitgebreid worden met meer algoritmen die in gebruik zijn bij Justid. In voorbereiding op die stap is deze analyse naar de informatiebehoefte van burgers en experts een belangrijk moment. Om de belangen van burgers en experts te behartigen heeft Justid Open State Foundation gevraagd aanbevelingen op te stellen voor publicatie van algoritmen. De hoofdvraag is namelijk of het register de informatie biedt die verwacht wordt en nodig is.

Onze conclusie is dat er nog een verbeterslag te maken is in de aansluiting op de doelgroep burgers en tegelijkertijd ook op de doelgroep experts. Beide groepen missen nu nog veel informatie in het register. Op basis van de analyse zijn in totaal 24 aanbevelingen opgesteld, deze staan onder elk onderdeel en zijn verzameld in bijlage 6.

Verantwoorde inzet van algoritmen bij Justid vereist transparantie, daarom raden wij aan om de landelijke publicatiestandaard te implementeren. Daarom hebben we ook een vergelijking gemaakt met die standaard. Daarnaast achten wij het van groot belang dat de resultaten van impacttoetsen in het register opgenomen worden. Veel van de informatie die door burgers en experts gemist wordt zit ook in de impacttoetsen verwerkt.

1. De opdracht

De Justitiële Informatiedienst (Justid) speelt binnen de informatieketens van JenV een belangrijke rol als het aankomt op innovatieve digitale oplossingen; algoritmen zijn daar vaak onderdeel van. Justid heeft zich gecommitteerd aan het vergroten van de transparantie over de inzet van algoritmen die zij gebruiken voor burgers. Deze inzet heeft als doel het publiceren van de algoritmen van Justid in een register.¹ Dit doel past binnen de inzet van het Ministerie van Justitie en Veiligheid op mensgerichte dienstverlening zoals geformuleerd in de I-strategie 2022-2027. De inzet is erop gericht om transparant te zijn en draagt bij aan het beschermen van burgers tegen de ingrijpende negatieve gevolgen van digitalisering.

Om de mate van openheid en transparantie te verbeteren staat 2023 voor Justid in het teken van samenwerkingen met burgerbelangengroepen zoals de Open State Foundation.² Open State is in dat kader gevraagd om een analyse te maken van de eerste twee gepubliceerde algoritmen in het register van Justid. Open State opereert als stichting onafhankelijk van de overheid en in het belang van de maatschappij. Op het gebied van algoritmen en algoritmeregisters zijn wij ook adviseur/stakeholder voor onder andere de gemeente Amsterdam en het nationale algoritmeregister van BZK.

2. De analyse

Voor de analyse van het register hebben we twee activiteiten uitgevoerd. Als eerste hebben we op basis van onze eigen expertise de gebruiksvriendelijkheid en informatie beoordeeld. Deze analyse gaat in op het UX-design en de kwaliteit van de aangeboden informatie en we hebben een vergelijking gemaakt met de landelijke standaard voor publicatie van algoritmen.

Daarnaast hebben we een burgerpanel georganiseerd waar we in een open setting informatie bij burgers hebben opgehaald over hun ervaring met het algoritmeregister. Tijdens de sessie hebben we de twee algoritmen die Justid gepubliceerd heeft laten zien en mochten de deelnemers vrij erdoorheen gaan. We hebben daarna de informatiebehoefte en de vervulling daarvan geïnventariseerd. Op het moment van onderzoek waren er twee algoritmen gepubliceerd, te weten: Informeren einde detentie of verlof en Inschrijven Strafrechtketendatabank. De deelnemers zijn geïnformeerd dat de registers van het ministerie van Justitie en

---

¹ [Algoritmeregister | Justitiële Informatiedienst \(justid.nl\)](https://www.justid.nl/algoregister)

² [Jaarplan 2023 – Justid pakt door! | Nieuwsbericht | Justitiële Informatiedienst](#)

Veiligheid en Justid nog in ontwikkeling zijn en er nog algoritmen toegevoegd zullen worden.

3. De informatiebehoefte van de experts

Vanuit de expertise van Open State hebben wij gekeken naar het algoritmeregister. Experts definiëren wij als de groep die bestaat uit personen met een technische IT/IV achtergrond, juristen en belangenbehartigers van burgers en burgerrechten. Dit betekent dat voor deze groep niet alleen de technische informatie relevant is. Ook over de juridische inbedding en controlemechanismen die nodig zijn voor verantwoorde inzet bestaat de behoefte aan informatie. De informatiebehoefte van experts start bij een duidelijke vormgeving (UX) waarbij het design een goede route biedt langs de informatie. Centraal staat natuurlijk de kwaliteit van de informatie, biedt deze antwoord op de vragen van experts en is het duidelijk geformuleerd. Tot slot is gekeken naar de overeenkomsten met de landelijke standaard. De landelijke publicatiestandaard is nog niet verplicht, afwijken mag dus. Toch achten wij de vergelijking met de landelijke publicatiestandaard relevant. Het volgen van de landelijke standaard bevordert de eenduidigheid van overheidsinformatie over algoritmen en maakt benchmarking mogelijk. Bij elk van de drie onderdelen hebben we een aantal aanbevelingen geformuleerd op basis van wat er nu is opgenomen in het register.

In bijlage 1 is een vergelijkingstabel van de gepubliceerde algoritmen met de publicatiestandaard te vinden. Hier staan ook aanbevolen acties bij. In bijlage 2 is schematisch weergegeven wat de informatiebehoefte is van experts geordend in vijf blokken met als zesde blok de wens van experts om betrokken te blijven. Dit is altijd nuttig, maar raden wij met nadruk aan gezien de snelle technische en juridische ontwikkelingen op het gebied van algoritmen (en AI).

UX-design - gebruiksvriendelijkheid

Het navigeren naar het algoritmeregister is uitstekend. Het algoritmeregister is vanaf de homepagina van Justid als directe link beschikbaar en het register is ook te benaderen vanaf de webpagina van het kerndepartement. Keerzijde is dat via die route enkel naar de algoritmen apart wordt verwezen, de uitleg op de landingspagina van Justid ontbreekt dan.

De landingspagina van het algoritmeregister is ingericht op het aantal algoritmen dat nu beschikbaar is. Nu er twee algoritmen zijn is het nog toegankelijk en overzichtelijk, echter als er meerdere in komen te staan zal de presentatie

verbeterd moeten worden, te denken valt aan onderverdeling in categorieën of het toevoegen van filters. De zoekfunctionaliteit wordt belangrijker bij meer vulling van het register. Op dit moment levert de zoekfunctie meer resultaten op dan algoritmen (er wordt gezocht binnen alle pagina's van Justid) en de filteroptie 'algoritmen' ontbreekt er nog in.

Door het gebruik van een grote banner moeten gebruikers eerst scrollen voordat ze de gewenste informatie zien, dat is niet ideaal.

Aanbevelingen

- Laat de route naar het register vanaf [Ministerie van Justitie en Veiligheid | Rijksoverheid.nl](#) ook via de landingspagina van het register van Justid lopen en niet direct naar de aparte algoritmen.
- Richt de overzichtspagina in met een verder gevuld register in gedachten
- Voeg de filteroptie 'algoritmen' toe aan de zoekfunctie
- Houdt de opmaak schoon, simpel en strak.
- Presenteer informatie in de hiërarchie "*eenvoudig-verdiepend-expert*". Dit kan bereikt worden door bijvoorbeeld de verdieping en expert uitleg via uitklapbare elementen te tonen of via een link op een andere pagina. Neem de doorsnee burger als primaire doelgroep voor de landingspagina's van elk algoritme en biedt daar dus uitleg in eenvoudige taal aan.
- Biedt verdiepende informatie aan in een samenvatting met een link naar de volledige versie.

Kwaliteit van de informatie

Er worden nu drie doelen nagestreefd met de informatie op de landingspagina. Als eerste staan er links naar de algoritmen, dat is het register. Als tweede staat er informatie over de doelstelling en werkwijze van Justid en tot slot wordt er algemene informatie gegeven over wat een algoritme en een algoritmeregister zijn.

De drie soorten informatie dienen elk een ander doel en zijn erg kort en niet uitputtend. Het uitsplitsen van deze doelen kan gebruikers op logische wijze door de informatie leiden.

De uitleg over het werk van Justid en de reden voor transparantie staan in één alinea opgesteld, daarbij zijn nog een aantal vragen die experts hebben niet beantwoord, hierdoor is de uitleg onvolledig en kan het twijfel oproepen over hoe Justid met de inzet van algoritmen omgaat.

De algemene informatie over wat een algoritme is, is slechts een van de drie alinea's uitleg zoals die op het landelijke algoritmeregister is gepubliceerd.

Hierdoor is niet duidelijk welk type algoritmen wel gepubliceerd worden en welke niet.

Aanbevelingen

- Een antwoord op onderstaande vragen draagt bij aan de volledigheid.
  - hoeveel algoritmen zijn er bij Justid in gebruik volgens de laatste inventarisatie?;
  - hoeveel daarvan hebben grote impact op burgers en welke definitie wordt daarbij gehanteerd van grote impact?;
  - hoe vaak wordt het algoritmeregister bijgewerkt?;
  - wat is de beoogde datum waarop het register compleet zal zijn?;
  - wat zijn de risico's en welke mitigerende maatregelen zijn er genomen?;
- Meer visualisaties gebruiken vergroot het aantal mensen dat de informatie kan begrijpen.
- Wees expliciet over welke gegevens gebruikt worden.
- Verwijs naar de juridische basis voor de verwerking van gegevens en de taakstelling voor experts.

Vergelijking met de landelijke standaard

De conclusie die volgt uit de vergelijking is dat het algoritmeregister op slechts enkele aspecten overeenkomt met de publicatiestandaard. Afwijking van die standaard was te verwachten in dit stadium omdat die nog in ontwikkeling is. Het is wel sterk aan te raden om aan te sluiten bij de standaard. Deze biedt informatievelden die bijdragen aan de begrijpbaarheid van de uitleg doordat de informatie gestructureerd is en zo geordend is om het op verschillende niveaus te kunnen presenteren. Daarnaast wordt de standaard nog steeds doorontwikkeld op basis van gebruikersonderzoeken en technische ontwikkelingen. Hiervan gebruik maken bespaart Justid deze kosten.

Aanbevelingen

- Formuleer de doelstellingen die Justid wil bereiken met het algoritmeregister. Te beginnen met voldoen aan wetgeving en prioriteer deze. Niet alles kan (of hoeft) op één pagina worden bereikt. Onderzoek bijvoorbeeld de klantreis van de verschillende doelgroepen bij het vervullen van hun informatiebehoefte en orden de informatie op basis daarvan. Zie voorbeelden 3 en 4 in bijlage 5.

- Verwijs voor de algemene uitleg van algoritmen naar de uitleg op het landelijke algoritmeregister. Op die manier zal de uitleg voor elke organisatie hetzelfde blijven. Eventuele verbeteringen en toevoegingen hoeven dan ook niet door Justid zelf gemaakt te worden.
- Maak bij een rule based algoritme een beslisboom (visueel) en overweeg het interactief te maken. Dan heb je direct een ‘sandbox’ waar mensen, zowel experts als gewone burgers zelf invoer kunnen geven en zien wat de uitkomst is. Zie bijlage 5 voorbeelden 1 en 2 hoe zoiets eruit zou kunnen zien.
- Volg de publicatiestandaard nauwer, de scheiding van informatie in de diverse velden levert een begrijpelijk resultaat op.

4. De informatiebehoefte van burgers

Voor het analyseren in hoeverre de informatiebehoefte van burgers wordt vervuld hebben wij een burgerpanel georganiseerd. Dit panel bestond uit tien diverse potentiële (her)gebruikers van het algoritme register.³ Sommige deelnemers hadden een technische achtergrond en anderen hadden kennis over beleid(sontwikkelingen) binnen de overheid. Maar we hadden ook deelnemers die op een afstand stonden van digitalisering en de overheid. De diversiteit van de groep bestond verder uit een variatie in leeftijd, woonplaats en achtergrond, deze variatie staat in bijlage 4 geanonimiseerd in een tabel.

Via hun eigen device en via een groot scherm werden de algoritmen doorgenomen, bekeken en gelezen. We behandelden beide algoritmen afzonderlijk om eventuele verschillen ook te kunnen onderscheiden. Met een interactieve dialoog begeleid door onze gespreksleider haalden we zo veel mogelijk informatie op over zowel de inhoud als vorm van het register.

De leidende vraag was: Welke informatie hebben burgers nodig over een algoritme en de waarborgen voor de inzet ervan?

Verlag van het burgerpanel

Het panel heeft veel kennis opgeleverd over welke informatie ze verwachtten. Omdat het register de leidraad was van de sessie is het verslag opgesteld aan de

---

³ Het panel is in Amsterdam gehouden, hierdoor zien we een oververtegenwoordiging van die regio. Voor een vervolgonderzoek zouden wij meer spreiding over het land willen nastreven.

hand van de drie bezochte pagina's, de landingspagina en de uitlegpagina's van de twee algoritmen.

De feedback over de informatiebehoefte is hier beknopt opgeschreven als de onbeantwoorde vragen van de deelnemers, het andere deel bestaat uit de gemaakte opmerkingen. Deze vragen en opmerkingen zijn niet voorzien van feedback vanuit Open State, ze zijn enkel genoteerd indien het register geen antwoord erop bood. Aan het eind zijn de aanbevelingen opgenomen die door het panel zijn gegeven. In bijlage 3 staat een tabel met de uitgebreide feedback en de impact op de informatiebehoefte van de burger.

De algemene bevinding is dat alle deelnemers behoefte hadden aan inzicht in de toepassing van algoritmen en hoe daarmee hun persoonlijke data wordt verwerkt. Het meest voorkomende punt van kritiek bij alle deelnemers was dat de teksten niet voor burgers lijken geschreven.

NB: Een aantal deelnemers had geen technische of bestuurlijke achtergrond. Deze groep is regelmatig ondervertegenwoordigd in panels, daarom hebben we hun vragen als directe citaten hieronder geplaatst.

- “Het is niet duidelijk waarop dit algoritme (informerende detentie of verlof) eigenlijk toegepast wordt, dit schept verwarring en wantrouwen.”
- “Het tweede kopje op de pagina over informeren einde detentie of verlof bestaat uit één hele lange zin.”
- “In hoeverre kun je je gegevens inzien als belanghebbende of bezwaar maken? Daar staat geen informatie over.”
- “De eerste alinea van het register over het algoritme Inschrijven Strafrechtenketendatabank is afschrikkend, veel mensen zullen afhaken.”
- “Is er rekening gehouden met slachtoffers die dit lezen?”
- “Waarom zijn deze twee algoritmen als eerste gepubliceerd?”

Landingspagina algoritmeregister

De introductietekst (boven “wat is een algoritme?”) van het algoritmeregister is niet begrijpelijk voor een deel van het panel. Het taalgebruik is complex, er is behoefte aan een korte samenvattende introductietekst over wat het algoritmeregister is en waarom Justid het belangrijk vindt (op B1 taalniveau).

informatief kan er veel toegevoegd worden aan deze pagina, bijvoorbeeld over 'verschillende organisaties' welke dan? en wie meet of bepaalt wat grote impact is?

Informerende einde detentie of verlov

De inleidende tekst is niet op taalniveau B1 geschreven en wordt als lastig te lezen ervaren. Het toevoegen van de juridische/wettelijke basis in de inleiding leidt af van het doel, namelijk informeren over de taak die het algoritme vervult.

Door een aantal deelnemers wordt aangegeven dat de 'route' terug naar het overzicht van alle algoritmen ontbreekt.

De informatie over menselijke tussenkomst laat niet duidelijk zien wat de rol van het algoritme in het proces is en waar dan de menselijke handeling plaatsvindt en wat de handeling kan zijn; kan de mens nog wijzigen of alleen kiezen tussen afwijzen of goedkeuren? Hoe wordt omgegaan met de mens die de computer - het algoritme - vertrouwt en daardoor minder geneigd is om een melding niet te versturen?

Er wordt een gebrek aan context gesignaleerd: wat gebeurt er als er fouten worden gemaakt? Hoe verhoudt dit algoritme zich tot de Europese Artificial Intelligence Act? Heeft een onafhankelijke instantie naar het algoritme gekeken?

De teksten komen niet over alsof ze zijn opgesteld met de vragen van burgers in het achterhoofd die de site zouden willen bezoeken. De teksten gaven de indruk dat ze als een rechtvaardiging voor het gebruik van algoritmen door de overheid waren geschreven.

Inschrijven Strafrechtketendatabank

Voor een deel komen de vragen van de deelnemers voor dit algoritme overeen met het vorige punt. Allereerst wordt de taal als ingewikkeld beoordeeld. De teksten lijken geschreven met beleidsmakers en bestuurders als doelgroep, zo staan er veel afkortingen in en is er geen overzicht waar de genoemde organisaties in relatie tot elkaar worden gezet. De eerste alinea wordt zelfs omschreven als 'afschrikwekkend'. Zo mist men de uitleg waarom een SKN nodig is in plaats van een BSN.

De informatie over de menselijke tussenkomst stelt de meeste deelnemers wel gerust, hoewel er twijfel is of er ook altijd echt wordt gekeken. Opgemerkt wordt dat er geen correctie of bezwaarmogelijkheid wordt genoemd, niet voor de medewerker en ook niet voor het subject, de geïdentificeerde. De verwijzing naar een wetsartikel in het kopje onder gegevens vervult de informatiebehoefte niet. Het panel verwachtte hier de verschillende (persoons)gegevens die verwerkt worden te zien. Ook de andere organisaties had men hier verwacht.

Aanbevelingen

- Maak de 'breadcrumbs' bovenaan de pagina volledig.
- Voeg contactgegevens toe van de afdeling die het algoritmeregister beheert. Daarnaast is er een behoefte aan een contactpunt als je als burger vragen hebt over het gebruik van je eigen persoonlijke gegevens door het algoritme. Een algemeen nummer van een klantcontactcentrum
- Het gebruik van visualisaties zou helpen bij het begrijpbaar maken van het proces en de toepassing van algoritmen.
- De teksten lijken geschreven in beleidstaal, waarbij achtergrondkennis van algoritmen nodig is om te begrijpen wat er wordt uitgelegd. Het taalgebruik is niet op niveau B1, daarnaast wordt er veel gebruik gemaakt van afkortingen. Terminologie zoals 'rule based' heeft uitleg nodig.
- Schrijf de tekst vanuit de burger die op het platform komt met vragen. Deze vragen kunnen to-the-point beantwoord worden met extra informatie icoontjes en doorklink-links naar wetsartikelen en technische informatie voor de burger die meer achtergrond wil hebben.
- Toevoeging van een voorbeeld over hoe persoonlijke gegevens toegepast worden zou de begrijpelijkheid ten goede komen.
- Verwijzing naar extra technische informatie en toegang tot de broncode van algoritmen mist voor de burgers die meer willen weten. (red. dit geldt ook voor experts).
- De ontwikkelaar, eigenaar of eindverantwoordelijke voor het algoritme publiceren draagt bij aan het vertrouwen omdat dan duidelijk is wie controle uitoefent en wie politiek verantwoordelijk is.

Tot slot hebben we de deelnemers gevraagd wat voor of volgens hen bij zou kunnen dragen aan het vertrouwen in het algoritmeregister en de inzet van algoritmen, zelfs als ze het zelf niet volledig begrijpen. Daar kwamen twee ideeën uit.

- Laat (gevalideerd) zien wat het oordeel is van experts over het algoritme en de inzet. Voorbeelden die daarbij werden genoemd waren de AP, de Algemene Rekenkamer, de Nationale Ombudsman, academici en burgerrechtenorganisaties.
- Burgers willen zien welke gegevens verwerkt worden, dat is van groter belang voor hun vertrouwen dan de volledige technische details over de werking van het algoritme.

bijlage 1 - Vergelijking landelijke publicatiestandaard

Vergelijkingstabel conformiteit (informatie)velden, gepubliceerde algoritmen
Justid met landelijke publicatiestandaard versie 0.4.0

score	Beschrijving en aan te bevelen actie	score	Beschrijving en aan te bevelen actie
	Voldoet aan de standaard, mogelijk kleine aanpassing gewenst		Informatie ontbreekt, aanbevolen om op korte termijn aan te vullen
	Wijkt af, op termijn aanpassen of aanvullen		Onjuiste informatie, direct aanpassen
	Wijkt af, op korte termijn aanpassen of aanvullen		Informatie ontbreekt of is niet zichtbaar.
			Informatie ontbreekt, aanvulling is optioneel

Velden uit de publicatie-standaard v0.4.0	Informeren einde detentie of verlof	Inschrijven Strafrechtketendatabank
Naam	Het is onduidelijk of het om de naam gaat of de taak	Het is onduidelijk of het om de naam gaat of de taak
Organisatie	Ambigue doordat in de inleidende tekst niet duidelijk wordt of het algoritme wordt ingezet bij Justid of een van de andere genoemde organisaties in de tekst	Ambigue doordat in de inleidende tekst niet duidelijk wordt of het algoritme wordt ingezet bij Justid of een van de andere genoemde organisaties in de tekst
Korte omschrijving	Er is een beschrijving, maar die is niet kort en niet op B1 taalniveau.	Er is een beschrijving, maar die is niet kort en niet op B1 taalniveau
(Zelf)lerend		
Beleidsterrein/Thema		
Link naar publiekspagina		
Status		
Begindatum		
Einddatum		
Doel en impact	Doel is beschrijven, impact op burgers	

	is deels aanwezig	
Afwegingen	Er staat dat er meerdere algoritmen worden gebruikt in de afweging. Hier wordt verder geen uitleg over gegeven.	Het taalniveau van de tekst is nog geen B1
Leverancier	Onduidelijk is wie het algoritme heeft gemaakt	Onduidelijk is wie het algoritme heeft gemaakt
Wettelijke basis		
Link naar wettelijke basis		
Impacttoetsen		
Link naar Impacttoets		
Link naar bronregistratie		
Contactgegevens	Hier zouden de contactgegevens van de verantwoordelijke afdeling die moeten staan.	Hier zouden de contactgegevens van de verantwoordelijke afdeling die moeten staan.
Taal	De taal wordt niet gepubliceerd maar is een technisch vereiste ivm toekomstige meertaligheid van het register	De taal wordt niet gepubliceerd maar is een technisch vereiste ivm toekomstige meertaligheid van het register
Versie publicatiestandaard	Technisch vereist veld, niet openbaar	Technisch vereist veld, niet openbaar
Landelijk-ID	Technisch vereist veld, niet openbaar, wordt automatisch gegenereerd	Technisch vereist veld, niet openbaar, wordt automatisch gegenereerd
Bron-ID	Technisch vereist veld, niet openbaar	Technisch vereist veld, niet openbaar
Zoektermen/Tags	Technisch vereist veld, niet openbaar	Technisch vereist veld, niet openbaar
Gegevens		
Link naar gegevensbronnen		
Technische werking		
Link naar broncode		

Menselijke tussenkomst	Het bijstellen en controleren ontbreekt in de beschrijving	Het bijstellen en controleren is nog niet als zodanig benoemd in de tekst
Risicobeheer		

bijlage 2 - Tekst/informatie analyse burgers

Analyse per tekst(deel) op basis van de informatiebehoefte van het burgerpanel.

score	Beschrijving en aan te bevelen actie
	Geeft voldoende informatie of kleine verbeteringen zijn mogelijk
	Onduidelijk, met aanvullende uitleg te verbeteren
	Doel van het informatie kopje wordt niet bereikt, herschrijven
	Informatie wordt helemaal niet begrepen
	Onjuiste informatie, direct aanpassen
	Essentiële informatie ontbreekt

Uitleg	Informerende detentie of verlof	Inschrijven Strafrechtketendatabank
Welke taak wordt uitgevoerd	<p>Er staan veel taken benoemd in de inleiding, maar niet welke taken het algoritme vervuld, daar staat iets meer bij het volgende kopje. Deze uitleg moet wel uitgebreider, want er is nu nog niet duidelijk wat de output is van het algoritme, een bericht dat een melding verzonden moet worden of een (volledig) opgestelde melding? Verwijzing naar wetsartikelen zijn voor experts nuttig, dragen niet bij aan de begrijpbaarheid voor burgers.</p> <p><i>NB. suggestie voor de uitleg: "Het algoritme stelt een melding op als die volgens regels uit de wet en regelgeving verzonden moet worden. In die melding worden de redenen/gronden genoemd."</i></p>	<p>Te hoog taalniveau; Verwijzing naar wetsartikel verplaatsen naar expert informatie; Toevoegen uitleg waarom de SKDB en het SKN bestaan.</p> <p><i>NB. suggesties voor de uitleg van de taak die het algoritme vervult: "Het algoritme wordt ingezet voor het controleren van ingevoerde gegevens met de databank om een persoon te koppelen aan een bestaande registratie of om die persoon te registreren met een nieuw nummer."</i></p>
Waarom een algoritme	Duidelijke uitleg in de laatste twee zinnen. Er ontbreekt echter wel 'bewijs' dat het fouten en vertraging heeft doen afnemen.	De afweging tussen de voor- en nadelen of risico's zou hier een goede aanvulling zijn.

<p>Werking van het algoritme</p>	<p>Er wordt hier niet meer verwezen naar de regels uit de wet en regelgeving. 'Rule based' is een engelse term die niet wordt uitgelegd.</p>	<p>Er worden nieuwe begrippen geïntroduceerd zonder toelichting. Er ontbreken definities van 'voldoende overeenkomst', 'veel overeenkomst'. De keuze voorleggen aan de medewerker is informatie die onder het kopje 'menselijke tussenkomst' hoort. Er ontbreekt uitleg over hoe de keuze eruit ziet voor de medewerker.</p>
<p>Gegevensverwerking</p>	<p>Het is één lange zin, hierdoor is de uitleg niet duidelijk. Welke gegevens gebruikt worden is ook niet duidelijk.</p>	<p>Er ontbreekt uitleg over welke gegevens verwerkt worden. De verwijzing naar wetsartikelen is onvoldoende, zeker voor burgers.</p>
<p>Is er menselijke tussenkomst</p>	<p>De menselijke tussenkomst wordt als geruststellend ervaren wat betreft de meldingen naar slachtoffers en burgemeesters. Het feit dat er geen menselijke tussenkomst is bij meldingen aan gemeenten, de Kinderbescherming en reclassering schokt de deelnemers. Ze weten ook niet welke informatie dan automatisch en zonder verdere checks gedeeld wordt.</p>	<p>Er staat een uitleg, maar het antwoord op de vraag komt neer op "In principe is er geen menselijke tussenkomst, tenzij.." De tenzij is vervolgens onduidelijk, er staat dat ook bij één 'mogelijke' overeenkomst er menselijke tussenkomst is. Betekent dit dat 'voldoende' overeenkomst een 100% overeenkomst is en dat bij 99% het 'mogelijk' is?</p>
<p>Zorgvuldig ontwikkelen en gebruiken</p>	<p>Hier ontbreekt het antwoord op meerdere vragen voor de deelnemers. Wie heeft toegang tot de data en hoe lopen de informatiestromen? Wie ontvangt welke informatie? Wat gebeurt er met de outliers of gevallen die net buiten de interval vallen? Er staat geen beschrijving over de gedetineerden en de slachtoffers, wat is hun rol bij het waarborgen van zorgvuldigheid?</p>	<p>Er ontbreekt informatie over wie correctieverzoeken kan indienen of op fouten kan wijzen. Ook is er geen uitleg over wat de impact van een fout kan zijn en hoe zo iets hersteld wordt of hoe de schade ervan beperkt wordt.</p>
<p>Wie gebruiken het</p>	<p>Hier was sprake van verwarring bij de deelnemers, de informatie ontbreekt dat Injus onderdeel is van Justid.</p>	<p>Het woord 'gebruiken' is onduidelijk in deze uitleg. Het is niet duidelijk voor de deelnemers hoe het kan dat het algoritme 'gebruikt wordt door Justid' als andere partijen de informatie aanleveren die het</p>

		<p>algoritme verwerkt en ook de output ontvangen en gebruiken.</p>
Vragen en contact	<p>Er ontbreekt uitleg wie er verantwoordelijk is, zowel bestuurlijk als politiek. Doordat in de teksten de politie als voorbeeld wordt gebruikt, en zowel de Matching Autoriteit wordt genoemd als experts van Justid is het enkel verwijzen naar het KCC onvoldoende. Men weet dan niet naar welke afdeling gevraagd moet worden. <i>NB. de link werkt niet.</i></p>	<p>Er ontbreekt uitleg wie er verantwoordelijk is, zowel bestuurlijk als politiek. Doordat in de teksten de politie als voorbeeld wordt gebruikt, en zowel de Matching Autoriteit wordt genoemd als experts van Justid is het enkel verwijzen naar het KCC onvoldoende. Men weet dan niet naar welke afdeling gevraagd moet worden. <i>NB. de link werkt niet.</i></p>

bijlage 3 - Schema informatiebehoefte experts

Bouwstenen van een open algoritmeregister

bijlage 4 - Deelnemers panel - diversiteit

De tien deelnemers hadden de volgende kenmerken, ter bescherming van de privacy zijn alleen leeftijd, woonplaats en achtergrond opgenomen in categorieën.

Gender	Leeftijdscategorie	Woonachtig in..	Achtergrond
vrouw	40-60	Gelderland	private IT sector
man	40-60	Gelderland	openbaar bestuur - niet technisch
man	60-80	Noord-Holland	journalistiek - niet technisch
man	20-40	Noord-Holland	openbaar bestuur - niet technisch
vrouw	20-40	Noord-Holland	wetenschapper - openbaar bestuur - niet technisch
man	40-60	Noord-Holland	ondernemer - technisch
vrouw	40-60	Noord-Holland	openbaar bestuur - technisch
man	40-60	Zuid-Holland	ondernemer - technisch
man	60-80	Utrecht	private IT sector
vrouw	20-40	Noord-Brabant	Onderwijs - niet technisch

bijlage 5 - Voorbeelden informatie/doelstelling ordening

screenshots met voorbeelden van manieren om een interactieve beslisboom op te zetten om een rule based algoritme (versimpeld) te openen en uit te leggen.

voorbeeld 1 openpubliceren.nl - beslisboom

The screenshot shows a decision tree interface with three steps:

- Soort informatie:** Wat voor soort informatie ga je publiceren? Kies de beschrijving die het beste past. Options: brief, formulier, handleiding, **lezing**, nieuwsbericht, nota, presentatie, rapport, vergaderstuk, anders.
- Doel en doelgroep:** Is het duidelijk voor wie deze informatie bestemd is en wat de ontvanger er mee moet doen? Options: **ja**, min of meer, nee.
- Apparaten waarop de informatie gelezen wordt:** Dient de informatie leesbaar zijn op smartphone of tablet? Options: **ja**, nee.

Voorbeeld 2 IMPACTLAB Universiteit Utrecht - beslisboom

Stap 4: Participatiegraad

Wil je dat je deelnemers je voornamelijk informatie geven (bv. door simpelweg vragen te beantwoorden), ideeën uitwisselen (bv. door in gesprek te gaan), of creatief participeren (bv. door spellen en creatieve opdrachten te ontwikkelen)?

Wat betekent dit voor de set-up van je meting?

Op welke manier wil je dat deelnemers participeren in de impactmeting?

Informatie geven	☐
Ideeën uitwisselen	☐
Creatief participeren	☐
Weet ik (nog) niet	☐

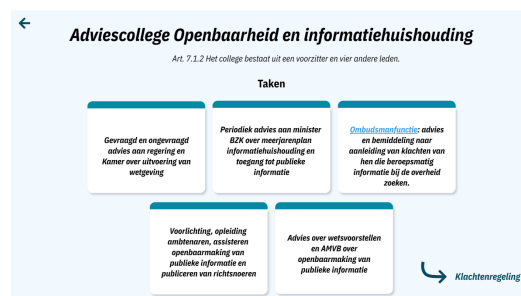
Voorbeeld 3 - Informatie doelstellingen geordend (presentatie voor experts)

Het eerste screenshot laat de basisinformatie zien over de Wet open overheid -> Voor Justid zou dit kunnen zijn: Welke organisatie zijn wij, wat is een algoritme en waarom gebruiken we ze, waarom zijn we er transparant over en wat is en biedt een algoritmeregister? Het biedt een simpel overzicht met de extra informatie door middel van hover-acties en doorklikmogelijkheden. -> Voor Justid kun je denken aan extra informatie over de verschillende onderdelen en over de informatieketens en over de ordening en definities die worden gehanteerd zoals hoog impact en welke gegevens verwerkt worden.

landingspagina

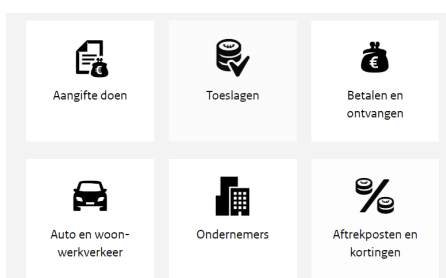

doorklikpagina met verdiepende informatie

Voorbeeld 4 - informatie ordening bij de belastingdienst

Eerste screenshot laat de onderverdeling van informatie op basis van informatiebehoefte van verschillende groepen en met verschillende doelen zien. Het tweede screenshot laat informatie zien voor experts na een aantal keer door te klikken.

Open data zijn digitale gegevensbestanden die u zonder beperking kunt gebruiken. Bijvoorbeeld om er nieuwe diensten en applicaties mee te ontwikkelen. Voor hergebruik van open data is bronvermelding niet nodig.

Details

- **Titel:** ANBI
- **Toegevoegd op:** 2015-08-27
- **Laatste update:** Elke dinsdag verversen wij het Excel-bestand
- **Inhoud:** Overzicht van Algemeen Nut Beogende Instellingen
- **Toepassing:** Excel
- **Licentie:** CC-O
- **Update frequentie:** Na aanpassing

In deze Open data vindt u een zip bestand met een Excel van de ANBI's, met de volgende structuur:

- <beschikking>
- <fiscaalNummer>000000000</fiscaalNummer>

bijlage 6 - Alle aanbevelingen op een rij

1. Laat de route naar het register vanaf [Ministerie van Justitie en Veiligheid | Rijksoverheid.nl](#) ook via de landingspagina van het register van Justid lopen en niet direct naar de aparte algoritmen.
2. Richt de overzichtspagina in met een verder gevuld register in gedachten
3. Voeg de filteroptie 'algoritmen' toe aan de zoekfunctie
4. Houdt de opmaak schoon, simpel en strak.
5. Presenteer informatie in de hiërarchie "*eenvoudig-verdiepend-expert*". Dit kan bereikt worden door bijvoorbeeld de verdieping en expert uitleg via uitklapbare elementen te tonen of via een link op een andere pagina. Neem de doorsnee burger als primaire doelgroep voor de landingspagina's van elk algoritme en biedt daar dus uitleg in eenvoudige taal aan.
6. Biedt verdiepende informatie aan in een samenvatting met een link naar de volledige versie.
7. Een antwoord op onderstaande vragen draagt bij aan de volledigheid.
  - a. hoeveel algoritmen zijn er bij Justid in gebruik volgens de laatste inventarisatie?;
  - b. hoeveel daarvan hebben grote impact op burgers en welke definitie wordt daarbij gehanteerd van grote impact?;
  - c. hoe vaak wordt het algoritmeregister bijgewerkt?;
  - d. wat is de beoogde datum waarop het register compleet zal zijn?
  - e. wat zijn de risico's en welke mitigerende maatregelen zijn er genomen?
8. Meer visualisaties gebruiken vergroot het aantal mensen dat de informatie kan begrijpen.
9. Wees expliciet over welke gegevens gebruikt worden.
10. Verwijs naar de juridische basis voor de verwerking van gegevens en de taakstelling voor experts.
11. Formuleer de doelstellingen die Justid wil bereiken met het algoritmeregister. Te beginnen met voldoen aan wetgeving en prioriteer deze. Niet alles kan (of hoeft) op één pagina worden bereikt. Onderzoek daarvoor de ideale klantreis van de verschillende doelgroepen. Zie bijlage 5 voorbeelden 3 en 4.
12. Verwijs voor de algemene uitleg van algoritmen naar de uitleg op het landelijke algoritmeregister. Op die manier zal de uitleg voor elke organisatie hetzelfde blijven. Eventuele verbeteringen en toevoegingen hoeven dan ook niet door Justid zelf gemaakt te worden.

13. Maak bij een rule based algoritme een beslisboom (visueel) en overweeg het interactief te maken. Dan heb je direct een 'sandbox' waar mensen, zowel experts als gewone burgers zelf invoer kunnen geven en zien wat de uitkomst is. Zie bijlage 5 voorbeelden 1 en 2 hoe zoiets eruit zou kunnen zien.
14. Volg de publicatiestandaard nauwer, de scheiding van informatie in de diverse velden levert een begrijpelijk resultaat op.
15. Maak de 'breadcrumbs' bovenaan de pagina volledig.
16. Voeg contactgegevens toe van de afdeling die het algoritmeregister beheert. Daarnaast is er een behoefte aan een contactpunt als je als burger vragen hebt over het gebruik van je eigen persoonlijke gegevens door het algoritme. Een algemeen nummer van een klantcontactcentrum
17. Het gebruik van visualisaties zou helpen bij het begrijpbaar maken van het proces en de toepassing van algoritmen.
18. De teksten lijken geschreven in beleidstaal, waarbij achtergrondkennis van algoritmen nodig is om te begrijpen wat er wordt uitgelegd. Het taalgebruik is niet op niveau B1, daarnaast wordt er veel gebruik gemaakt van afkortingen. Terminologie zoals 'rule based' heeft uitleg nodig.
19. Schrijf de tekst vanuit de burger die op het platform komt met vragen. Deze vragen kunnen to-the-point beantwoord worden met extra informatie icoontjes en doorklink-links naar wetsartikelen en technische informatie voor de burger die meer achtergrond wil hebben.
20. Toevoeging van een voorbeeld over hoe persoonlijke gegevens toegepast worden zou de begrijpelijkheid ten goede komen.
21. Verwijzing naar extra technische informatie en toegang tot de broncode van algoritmen mist voor de burgers die meer willen weten. (red. dit geldt ook voor experts).
22. De ontwikkelaar, eigenaar of eindverantwoordelijke voor het algoritme publiceren draagt bij aan het vertrouwen omdat dan duidelijk is wie controle uitoefent en wie politiek verantwoordelijk is.
23. Laat (gevalideerd) zien wat het oordeel is van experts over het algoritme en de inzet. Voorbeelden die daarbij werden genoemd waren de AP, de Algemene Rekenkamer, de Nationale Ombudsman, academici en burgerrechtenorganisaties.
24. Burgers willen zien welke gegevens verwerkt worden, dat is van groter belang voor hun vertrouwen dan de volledige technische details over de werking van het algoritme.